

Dnr 2023:33

Konsekvensutredning – Årsredovisning i mindre företag (K2)

Inledning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet när den överväger nya eller förändrade regler göra en konsekvensutredning och dokumentera denna.

Bokföringsnämnden (BFN) överväger att ge ut ett allmänt råd om ändring i Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Reglerna ska gälla för icke-noterade företag. Med icke-noterade företag avses andra företag än företag vars andelar, teckningsoptioner eller skuldebrev är upptagna till handel på en reglerad marknad inom EES eller på en motsvarande marknad utanför EES.

BFN:s konsekvensutredning dokumenteras i denna konsekvensanalys. Analysen utgår från de frågeställningar som finns i förordningen.

Beskrivning av problemet och vad BFN vill uppnå

Bakgrund

K3 är huvudregelverket för ett företag som ska upprätta årsredovisning. De flesta företag som är mindre företag enligt årsredovisningslagen (1995:1554), ÅRL, kan välja att i stället tillämpa K2. K2 anger hur en årsredovisning upprättas i ett mindre företag med enklare förhållanden.

Närmare om K-regelverkens bakgrund och innehåll finns på BFN:s webbplats www.bfn.se

Sedan det första K2-regelverket publicerades har det gått mer än tio år och K3-regelverket har funnits sedan år 2012. Inledningsvis var det möjligt att tillämpa K2 frivilligt. Båda regelverken tillämpades obligatoriskt första gången för räkenskapsår som inleddes närmast efter 31 december 2013.

Regelverken har därefter utvecklats efter hand. Under år 2016 gjordes omfattande justeringar i regelverken genom anpassningar till de lagändringar som föranleddes av EU:s nya redovisningsdirektiv. I det sammanhanget gjordes också K2 generellt tillämpligt på olika associationsformer. På en övergripande nivå har emellertid K-regelverken

haft en bibehållen inriktning avseende struktur och materiellt innehåll. Även om redovisningsregelverk är föremål för kontinuerlig utveckling p.g.a. omvärldsförändringar så får det anses att utvecklingsfasen för K-regelverken ligger flera år bakåt i tiden.

Under de år som regelverken funnits har det förekommit debatt och lämnats synpunkter på hur väl regelverken fungerat i praktiken och om de finansiella rapporter som upprättats med stöd av dessa har lett till en ändamålsenlig redovisning. Det har också förekommit synpunkter på att, framförallt K2, begränsar företagens handlingsutrymme samt på tillämpningsområdet för K2 respektive K3.

Sedan tillkomsten av K-regelverken har flera miljoner årsredovisningar och koncernredovisningar upprättats med tillämpning av regelverken. Det har därför ansetts lämpligt att en utvärdering görs.

Genomförande

K2 respektive K3 behöver utvärderas tillsammans. Det finns flera olika skäl till det. Exempelvis kan ändringar i kretsen av tillämpare för K2 påverka hur enskilda regler utformas. Enskilda regler som behandlar samma typ av transaktion i K2 respektive K3 behöver förhålla sig till varandra och när det är skillnader i redovisningshantering av likartade transaktioner behöver det finnas medvetna val bakom dessa skillnader.

I den praktiska hanteringen har BFN hållit samman översynen av K2 respektive K3. Men ändringsförslagen i K2 respektive K3 hanteras i separata remisser. Denna konsekvensanalys, som är en del av remissen, avser K2.

Förslag

Många av förslagen till ändringar syftar till att förtydliga innebörden av en regel. Någon saklig ändring är inte avsedd. Det kan vara kompletteringar i allmänna rådspunkter eller i förklarande kommentartext. Huvudsakligen motiveras de föreslagna kompletteringarna av en målsättning att undanröja otydligheter i regelverket som leder till frågor vid tillämpningen.

Ett antal av förslagen syftar till sakliga ändringar. Det är ändringar eller förtydliganden som efterfrågats av redovisningsbranschen eller tillämparna.

I kapitel 20 behandlas vad som gäller när ett företag som tillämpat annan normgivning byter till att upprätta årsredovisning enligt K2, dvs. övergångsfrågor. Kapitlet är skrivet för en övergång från den normgivning

som tillämpades innan K2 fanns. Idag sker byten huvudsakligen från K3. Företag kan också byta från RFR 2 eller något av BFN:s regelverk för årsbokslut. Till följd av detta har kapitlet omarbetats. En anpassning har i vissa delar gjorts till motsvarande regler i K3. Omarbetningen innebär endast mindre ändringar i sak.

Det mest genomgripande ändringsförslaget presenteras nedan.

Tillämpningen av K2

Den största förändringen som föreslås avser vilka företag som får tillämpa det allmänna rådet.

Tillämpningsområdet för K2 är kopplat till gränsvärdena i årsredovisningslagen. Arbetet med att ta fram K2 inleddes och fullföljdes i stor utsträckning med utgångspunkt i att regelverket skulle tillämpas av företag med högst tio anställda och högst 24 miljoner kronor i nettotillgångar. Detta motsvarade den dåvarande gränsen i redovisningslagstiftningen för bl.a. lägre krav på upplysningar i årsredovisningen.

Genom propositionen Förenklade redovisningsregler, m.m. (prop. 2005/06:116) anpassades gränsvärdet till EU-rätten. Större företag definierades, något förenklat, som företag som uppfyllde mer än ett av villkoren: Fler än 50 anställda, mer än 25 miljoner i tillgångar respektive mer än 50 miljoner i nettoomsättning. Gränsvärdena har därefter höjts ytterligare och motsvarar i dag 50/40/80.

Det höga gränsvärdet i K2 orsakar problem genom att

- a) faktiska förhållanden i stor utsträckning kan skilja sig från vad som kan redovisas enligt K2, t.ex. vad gäller uppskjuten skatt,
- b) företag väljer att tillämpa förenklingsregler i K2 trots att det kan leda till väsentliga fel i redovisningen,
- c) det uppstår tillämpningsproblem därför att vissa transaktioner eller komplexiteten i dessa inte är avsedda att kunna redovisas inom ramen för K2, och
- d) det uppkommer problem i revisionen till följd av ovanstående.

I den förfrågan om synpunkter som skickades ut år 2020 ställde BFN bl.a. en fråga om gränsvärdet för tillämpning av K2 bör bestämmas på något annat sätt än i dag. I flera svar framförs att verksamhetens art och/eller komplexitet bör vara vägledande för om ett företag ska kunna tillämpa K2.

Några förordar ett sänkt gränsvärde. Samma uppfattningar har framförts vid de samrådsmöten som har hållits av BFN.

Nämnden beslutade att inriktningen i översynen skulle vara en begränsning i tillämpningen av K2 utifrån verksamhetens karaktär snarare än utifrån ett gränsvärde.

För att komma till rätta med problemen med det höga gränsvärdet begränsas kretsen av företag som får tillämpa det allmänna rådet i det nu remitterade förslaget. Nämnden har övervägt olika alternativ och kommit fram till att företag som har vissa typer av transaktioner, tillgångar eller skulder inte ska få tillämpa K2. Detta ska dock inte gälla de minsta företagen varför ett gränsvärde har införts. Förslaget innebär också att bostadsrättsföreningar och företag med utländska filialer inte längre får tillämpa K2. K2 är lämpligt för mindre företag med enklare förhållanden.

Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns för det BFN vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Tillämpningsområdet

Ett alternativ till att reglera tillämpningskretsen enligt förslaget är att sänka gränsvärdet för vilka företag som får tillämpa K2. En generell sänkning av gränsvärdet innebär dock att relativt stora företag med enklare förhållanden, som tillämpar K2 i dag, skopas ut.

En annan lösning är att komplettera regelverket med regler som tar sikte på i dag oreglerade och i många fall komplicerade områden. BFN anser att en sådan lösning försvårar tillämpningen av regelverket för den breda krets användare som är ett mindre företag med enklare förhållanden. En sådan lösning skulle också innebära att BFN överger den grundläggande tanken att regelverket tar sin utgångspunkt i behoven för mindre företag med enklare förhållanden.

Om någon ändring inte görs blir effekten att regelverket även fortsättningsvis kan tillämpas av företag som reglerna inte är utformade för. Årsredovisningarna i dessa företag riskerar i dessa fall att ge en felaktig bild av den bedrivna verksamheten.

Noterade frågeställningar och brevsvår

Om BFN:s brevsvår och övriga identifierade frågeställningar och synpunkter inte tas om hand inom ramen för en översyn av regelverket,

kommer det vara svårt att tillämpa. Det kommer råda osäkerhet om en korrekt tillämpning och information kommer behöva sökas från olika källor. Detta kan i sin tur antas leda till osäkra tolkningar, försämrad jämförbarhet, felaktig redovisning och tvister.

Vilka som berörs av regleringen

Förslagen berör alla företag som får tillämpa K2 och som väljer att göra det. Till den gruppen hör de flesta företag som ska avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning och som är mindre företag enligt gränsvärdena i ÅRL.

En bedömning är att ungefär 97 procent av företagen räknas som mindre företag enligt definitionen i ÅRL. Exempel på sådana företag är aktiebolag, ekonomiska föreningar, handelsbolag med juridisk person som delägare och de flesta stiftelser. Det finns ingen uppgift på hur stor andel av dessa som väljer att tillämpa K2.

Även företag som inte är skyldiga att upprätta en årsredovisning kan frivilligt välja att göra det. De kan då, med undantag för enskilda näringsidkare, tillämpa K2. Bedömningen är att de flesta av dessa företag inte upprättar årsredovisning.

Vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser som regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Företag som även i fortsättningen får tillämpa regelverket kan övergångsvis få en högre administrativ kostnad i samband med att de nya reglerna ska börja tillämpas, men dessa kostnader bedöms vara försumbara. De administrativa kostnaderna torde totalt sett komma att vara oförändrade över tid. Några försök till beräkningar av eventuella tidsvinster, och därmed kostnadsbesparingar, som mindre företagen kan förväntas göra totalt till följd av de föreslagna ändringarna låter sig inte göras då de materiella ändringarna är få och förslagen huvudsakligen syftar till förtydliganden och förenkling.

För företag som behöver byta till annan normgivning för årsredovisning kan det däremot innebära att företaget behöver göra fler egna bedömningar och val, vilket i sin tur kan innebära en högre kostnad för företagen när de ska upprätta årsredovisning. BFN saknar emellertid tillräckligt detaljerat jämförelsematerial för att kunna göra en bedömning av de kostnadsrämsiga konsekvenserna för dessa företag med undantag för vissa delar, se nedan.

Kostnaderna sammanhänger bl.a. med att företagen behöver tillägna sig mer komplicerade redovisningsregler som ställer andra krav på rutiner för informationsinhämtande och analys. Ett exempel på detta är krav på komponentavskrivning för företag med innehav av byggnader, bland annat bostadsrättsföreningar.

BFN har inte självt analyserat kostnaderna för en övergång från K2 till K3 för bostadsrättsföreningarna, men i utredningen om stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknadens betänkande SOU 2017:31 anges följande när det gäller de rent faktiska kostnaderna för införande av komponentmetoden.

Införandet av komponentavskrivning innebär att föreningen måste göra en teknisk översyn av byggnaderna och det är förenat med viss merkostnad. Kostnaderna är dock till stora delar av engångskaraktär och väl motiverade med hänsyn till den ökade nytta som metoden innebär. Med en väl dokumenterad underhållsplan och en förvaltare som har ett anläggningsregister, och förstår hur komponentuppdelningen ska gå till, är engångskostnaden begränsad. Det handlar då, för en genomsnittlig förening, uppskattningsvis om en engångsinsats på cirka 15 000–25 000 kronor. Det finns givetvis stora föreningar med flera byggnader där det krävs mer arbete och kostnaderna kan bli betydligt högre, men de tillhör inte majoriteten av landets föreningar. Det som kan medföra ytterligare merkostnader är om det saknas en underhållsplan i äldre föreningar och det krävs en omfattande teknisk inventering.

Komponentmetoden torde även innebära begränsade merkostnader vad avser den löpande redovisningen, uppskattningsvis 5 000– 8 000 kronor per år. I detta ligger också att krav på ytterligare information i tilläggsupplysningen om komponentavskrivningen i form av upplysningar om planerat underhåll/utbyte av den aktuella komponenten kan tänkas föranleda viss mertid för styrelsen och revisorer.

Enligt uppgift från HSB Riksförbund kan det antas att om det finns en uppdaterad underhålls- och investeringsplan alternativt att föreningens byggnad är nyuppförd så att man kan anta startvärden på komponenterna så kan det handla om ca 0,75–1,5 dags arbete att göra konverteringen. Kostnaden för nedlagt tid varierar naturligtvis men kan i ett sådant fall antas ligga på mellan 10 000–15 000 kronor.

I en förening där underhållsläget och återinvesteringsfrekvensen inte har dokumenterats kan det vara svårare att identifiera och fördela anskaffningsvärdet på ett bra sätt och det kan behövas en utredning av en besiktningsman vilket gör att övergången blir dyrare. Här får man alltså

räkna med att det tillkommer tid som beror på förutsättningarna i det enskilda fallet.

Som framgår ovan är det inte bara bostadsrättsföreningar som kommer behöva byta regelverk till K3. BFN:s bedömning är att kostnaderna för andra företag som behöver införa komponentmetoden kan antas vara i nivå med bostadsrättsföreningarnas kostnader.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Enligt EU:s redovisningsdirektiv är vissa företag, t.ex. aktieföretag och handelsbolag med juridisk person som ägare, skyldiga att upprätta årsredovisning. I svensk lagstiftning finns krav i bokföringslagen och årsredovisningslagen att även andra företag ska avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning. Det gäller t.ex. ekonomiska föreningar, de flesta stiftelser samt vissa ideella föreningar. Den kompletterande normgivningen för årsredovisning i mindre företag kompletterar ÅRL och går inte utöver de krav som följer av EU-direktivet i kombination med svensk lagstiftning.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

BFN föreslår att ändringarna ska tillämpas för räkenskapsår som inleds närmast efter 31 december 2024 men får tillämpas för räkenskapsår som påbörjas tidigare.

Vid behov kommer BFN att genomföra särskilda informationsinsatser med anledning av ändringarna.

Antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Regelverket kan i dag tillämpas av de flesta företag som är mindre företag enligt gränsvärdena i ÅRL. Som har framgått ovan är en bedömning att ungefär 97 procent av företagen räknas som mindre företag enligt definitionen i ÅRL. Uppskattningsvis gäller det ca 775 000 företag. Det finns cirka 25 000 aktiva bostadsrättsföreningar. Det finns ingen uppgift på hur många av de mindre företagen som tillämpar K2.

Företag som upprättar årsredovisning är verksamma i alla branscher.

Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Skyldighet att avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning gäller redan i dag för de företag som anges i 6 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078).

Tidsåtgången för att upprätta en årsredovisning varierar stort mellan företagen bl.a. beroende på verksamhetens inriktning och omfattning samt företagets organisation och kunskap. Nämndens bedömning är att ändringarna inte medför någon ändring avseende tidsåtgång eller administrativa kostnader för de företag som även efter ändringarna kan tillämpa regelverket.

Vad gäller bostadsrättsföreningar och andra företag som inte längre kan tillämpa regelverket, se ovan under rubriken Vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser som regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen.

Vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Inga. Företagen upprättar redan idag årsredovisning och har kostnader för det arbetet.

I vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Regelverket påverkar inte konkurrensförhållandena för företagen. Företagen upprättar redan idag årsredovisning och regelverket är frivilligt att tillämpa.

Hur regleringen kan komma att påverka företagen i andra avseenden

Genom att förslagen främst avser kompletteringar och förtydliganden blir det enklare för företagen att upprätta årsredovisning.

Behov av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I K-projektet med samlade regelverk för företag av olika storlek innefattas en generell hänsyn till små företag på så sätt att regelverket för

årsredovisning i mindre företag ska vara enkelt, tydligt och heltäckande samt inte bygga på bedömningar och principer.